

Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Педагогічного факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НУШ»

ОПІ Початкова освіта

Рік навчання 2025-2026, семестр 3

Форма навчання (*заочна*)

Галузь знань
А «Освіта»
Спеціальність
А3 «Початкова освіта»
Другий (магістерський)
рівень вищої освіти

**Кафедра
та викладач**

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

Викладач: **Коханко Оксана Григорівна** – кандидат педагогічних наук, доцент

Лінк на профіль викладача на сайті факультету: <https://pf.udu.edu.ua/fakultet/struktura/kafedry/kafedra-pochatkovoiosvity/vykladachi-kafedry-poip#kokhanko-oh>

Лінк на профіль викладача у Google Scholar : https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=QJEF_EcAAAAJ

E-mail: o.h.kokhanko@npu.edu.ua

Лінк на курс в MOODLE: <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=7982>

**I. Основна
мета/цілі навчання**

Мета і завдання навчальної дисципліни полягають у підготовці майбутніх учителів початкових класів до виховної діяльності та взаємодії з учасниками освітнього процесу; у здійсненні їх практичної підготовки до організації виховної роботи з молодшими школярами та співпраці з їх батьками в умовах НУШ.

**II. Місце
навчальної
дисципліни в
освітній програмі**

*Навчальна дисципліна **вибіркова**
Цикл **професійної підготовки***

**III. Обсяг
навчальної
дисципліни**

Заочна ф.н.

Кількість кредитів

6

Загальна кількість годин

180

<i>Лекційні заняття</i>	<i>10</i>
<i>Семінарські/практичні заняття</i>	<i>8</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>162</i>

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Процес виховання як цілісна система

Тема 1.1. Сутність процесу виховання, його закономірності та принципи

Виховання як суспільне та педагогічне явище. Сутність процесу виховання, його основні риси. Рушійні сили виховання. Структура виховного процесу як цілісної системи. Етапи процесу виховання. Самовиховання та перевиховання. Принципи та закономірності гуманного виховання сучасної особистості дитини.

Тема 1.2. Загальні методи виховання, їх класифікація та використання

Поняття про методи і прийоми виховання. Вибір методів виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості молодших школярів. Методи організації діяльності дітей та формування досвіду суспільної поведінки. Методи стимулювання позитивної поведінки та діяльності молодших школярів. Методи самовиховання особистості.

Тема 1.3. Зміст виховного процесу, його основні напрямки

Розумове виховання молодших школярів, формування основ їх наукового світогляду. Моральне виховання молодших школярів, формування основ їх моральної культури, цінностей. Система естетичного виховання учнів початкових класів в умовах НУШ. Трудове та економічне виховання як складові процесу виховання сучасних учнів початкової школи. Фізичне виховання молодших школярів у системі початкової освіти та збереження їх психічного й фізичного здоров'я.

Основні завдання, сутність та особливості національно-патріотичного та громадянського виховання молодших школярів в Україні сьогодні.

Змістовий модуль 2. Форми організації процесу виховання та методика їх проведення в НУШ

Тема 2.1. Особистість і колектив. Методика організації виховного колективу в НУШ

Загальне поняття про колектив, його ознаки, функції. Формування особистості у колективі/спільноті/громаді – основа побудови системи виховання в НУШ. Структура учнівського колективу, його типи. Основні стадії розвитку дитячого колективу. Проблема булінгу в дитячих спільнотах: профілактика, відповідальності та діяльність вчителя.

Педагогічне управління дитячим колективом та способи його згуртування. Технологія організації колективної творчої справи (КТС). Формування в учнів наскрізного вміння співпрацювати з іншими. Методика діагностування взаємовідносин в учнівському колективі.

Тема 2.2. Методика виховної роботи: сутність і зміст. Система діяльності класного керівника в умовах НУШ

Специфіка методики виховання в гуманістичній парадигмі. Поняття про методику виховної роботи у школі. Виховні системи школи та соціуму. Характеристика найбільш відомих виховних систем шкіл в Україні та за кордоном.

Система діяльності та виховні функції класного керівника в умовах НУШ. Методика планування виховної роботи класного керівника з учнівським колективом.

Тема 2.3. Позакласне та позашкільне виховання. Методика організації позакласних та позашкільних виховних заходів

Позакласна виховна робота, її завдання та зміст, форми в НУШ. Методика організації класних годин (годин спілкування) з молодшими школярами. Методика організації ранкових зустрічей в НУШ. Методика організації виховних свят та нестандартних виховних заходів з учнями початкових класів. Методика організації гурткової роботи з молодшими школярами.

Позашкільна виховна робота, її типи, завдання та зміст діяльності.

Тема 2.4. Сімейне виховання. Методика організації співпраці школи з батьками на основі партнерства.

Сімейне виховання у різні періоди розвитку українського суспільства. Особливості і перспективи розвитку сучасної сім'ї, її функції. Стили сімейного виховання. Благополучні і неблагополучні сім'ї. Психолого-педагогічні особливості діагностики сімей учнів.

Традиційні та нетрадиційні форми співпраці школи з батьками на основі педагогіки партнерства. Методика організації і проведення зустрічей з батьками в умовах НУШ. Методика організації індивідуальної роботи вчителя з батьками.

Тематика практичних занять

1. Сутність процесу виховання, його закономірності та принципи. Зміст виховання молодших школярів
2. Методи виховного впливу
3. Особистість і колектив. Технологія КТС
4. Методика позакласних виховних заходів

Орієнтовний перелік завдань для індивідуальної самостійної роботи

- Проаналізувати та пояснити недоліки виховання сучасних дітей в умовах розвитку українського суспільства.
- Проаналізувати виховні сучасних системи шкіл (3-ри на вибір)
- Дослідити потенціал використання різних методів виховання у НУШ
- Проаналізувати цікаву ідею (тему) для проведення КТС для учнів початкової школи (клас – на вибір студента) з метою їх згуртування. Розробити коротко етапи її проведення.
- Розробити детальний план-конспект ранкової зустрічі для учнів початкової школи (тему і клас виберіть самостійно).
- Проаналізувати, які теми варто обговорювати з батьками учнів початкової школи на спільних зібраннях. Запропонувати 6-7 тем.

Детальні теми лекційних, практичних занять, питання для підсумкового контролю, теми і завдання для самостійної роботи, список джерельної бази та інше містяться на курсі у MOODLE.

V. Результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність самостійно та комплексно розв'язувати задачі в сфері початкової освіти, у професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності вчителя дослідницького та інноваційного характеру.

Результати навчання	Компетентності
ПР 1: Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування освіти (в тому числі початкової) в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.	ЗК 6: Здатність до здійснення педагогічної діяльності з розумінням її значущості для розвитку суспільства та врахуванням важливості свого впливу на вирішення соціальних проблем.
ПР 11: Конструктивно розв'язувати педагогічні конфлікти в освітньому середовищі початкової школи між усіма її учасниками з використанням засобів педагогіки партнерства та потенціалу педагогічного наставництва та супервізії.	СК 8: Здатність до конструктивного розв'язання педагогічних конфліктів в освітньому середовищі початкової школи засобами педагогіки партнерства та з використанням ресурсів педагогічного наставництва та супервізії.
ПР 13: Працювати в умовах інклюзивного освітнього середовища з використанням оптимальних технологій з української та зарубіжної практики з урахуванням принципів педагогіки партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.	СК 10: Здатність обирати оптимальні педагогічні технології з української та зарубіжної практики для роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища з урахуванням принципів партнерства, дитиноцентризму та розвивального навчання.

VI. Порядок і критерії оцінювання

Форми поточного контролю: Модульні контрольні роботи.

Методи поточного контролю: усне опитування, тести, практичні завдання.

Форма підсумкового контролю: Залік

Методи поточного контролю: усне опитування

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Сума
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2				
<i>T 1</i>	<i>T 2</i>	<i>T 3</i>	<i>МКР 1</i>	<i>T 4</i>	<i>T 5 – T 6</i>	<i>T 7</i>	<i>МКР 2</i>	100
10	10	10	10	20	20	10	10	

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та модульного контролів

№	Види діяльності	Коефіцієнт (вартість) виду	Кількість робіт	Результат
1	Практична робота на заняттях	10	4	40
2	Самостійні роботи / участь у вебінарах/тренінгах, що відповідають тематиці даного ОК*	10	4	40
3	Модульні контрольні роботи	10	2	20

**Здобувачам можуть зараховуватися бали за неформальну освіту (участь у професійних семінарах, вебінарах, тренінгах тощо) з відповідних тем курсу (замість окремих видів практичної чи самостійної роботи з курсу). Для цього студенти мають представити сертифікат учасника/учасниці і підготувати короткий звіт-аналіз опрацьованих питань.*

Важливі зауваги щодо оцінювання!

Навчальна дисципліна завершується заліком, тому максимальна кількість балів, яку здобувачі можуть набрати протягом семестру - 100. Залік виставляється як сума поточних балів. Якщо студент бажає підвищити загальний бал, то підсумковий контроль під час заліку викладач проводить в усній формі (опитування).

Якщо здобувачі не отримали 35 балів, у наступному семестрі вони проходять цю навчальну дисципліну повторно на платній основі.

Критерії оцінювання

Під час усних відповідей: повнота та правильність розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення, впевненість та аргументованість, використання у відповіді посилань на інформацію з основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників та інших методичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння та самостійні оцінні судження, висновки.

Під час виконання письмових завдань: повнота та правильність розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати самостійні висновки, ступінь сформованості практичних умінь, досвід творчої та пошукової діяльності, акуратність оформлення письмової роботи.

Рівні відповідності критеріям

Високий рівень (90 – 100 балів). Здобувачі засвоїли зміст навчальної дисципліни повністю, вільно володіють навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язують завдання різних видів складності, аргументовано висловлюють свої думки, займаються самоосвітою, можуть брати активну участь в наукових та творчих проєктах. Виконали усі практичні / самостійні завдання правильно та ґрунтовно. Демонструють здатність пов'язувати теоретичні знання з курсу з практичним досвідом професійної діяльності.

Достатній рівень (80 – 89 балів). Здобувачі засвоїли зміст навчальної дисципліни в необхідному обсязі, володіють навчальним матеріалом, виконали завдання до кожної теми, проте у відповідях допускають деякі неточності. Уміння продуктивні, проте без вияву творчості. Здатні працювати самостійно, проте допускає неточності.

Середній рівень (70 – 79 балів). Здобувачі засвоїли зміст навчальної дисципліни в повному обсязі, але його знання містять неточності та помилкові судження, уміння проявляються на репродуктивному рівні. Здобувачі не можуть сформулювати самостійні оцінні судження та висновки.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувачі загалом опанували навчальну дисципліну, але більшість тем засвоїли поверхово, частково. При виконання практичних завдань допускають помилки та потребують допомоги викладача чи колег-студентів.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувачі засвоїли навчальну дисципліну поверхово, володіють навчальним матеріалом на елементарному рівні, демонструють фрагментарні знання, не можуть самостійно виконати більшість практичних завдань. Виконали частину практичних / самостійних завдань з суттєвими помилками та недоліками.

Незадовільний рівень: 35 – 59 балів з можливістю повторного складання. Здобувачі не засвоїли більшості тем, володіють елементарними знаннями з навчальної дисципліни, не вміють логічно, послідовно, грамотно висловлювати думку, практичні

уміння не сформовані; **0 – 34 балів з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни.** Здобувачі не виконали більшості завдань, не володіють навчальним матеріалом, змістом курсу не оволоділи.

VII. Політика курсу

Політика щодо відвідування: здобувачі дотримуються вимог чинного законодавства України, Статуту УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/statut-ukrayinskoho-derzhavnoho-universytetu-imeni-mykhayla-drahomanova>) і Правил внутрішнього розпорядку УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/pravyla-vnutrishnoho-rozporiadku-udu-imeni-mykhaila-drahomnaova>), відвідують заняття відповідно розкладу, дотримуються етичних норм поведінки. Усі учасники освітнього процесу дотримуються загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, відповідальності, порядності й толерантності. Відвідування занять з курсу є обов'язковим за визначеним деканатом розкладом. За об'єктивних причин (лікарняний, заява) заняття може бути відпрацьованим. Атмосфера на заняттях повинна бути творчою, відкритою до конструктивної критики. Недопустимі запізнення на заняття; списування.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Усі завдання передбачені навчальною програмою мають бути виконані у встановлений викладачем термін. Практичні та самостійні завдання виконуються вчасно та здаються викладачу у визначені ним терміни. Роботи, що здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчою оцінкою (75% від максимальної оцінки).

Якщо здобувач отримав незадовільну оцінку під час екзамену, в нього виникає академічна заборгованість. Повторно скласти атестацію він повинен до початку наступного семестру в терміни, визначені деканатом.

Якщо здобувачі не погоджуються з оцінкою підсумкової атестації, вони можуть в день оголошення результатів подати в деканат апеляційну заяву. Наступного дня проводиться засідання апеляційної комісії. За письмового екзамена повторне опитування не проводиться. За усного комісія надає здобувачеві право продемонструвати свої знання. Про порядок складання екзаменів, перескладання і оскарження результатів див. «Положення про організацію освітнього процесу».

У разі неатестації перескладання відбувається з дозволу деканату. Здобувачі можуть здійснювати перескладання результатів навчання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова», «Положення про порядок ліквідації академічної заборгованості студентами УДУ імені Михайла Драгоманова» (посилання на Положення: <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty>).

Політика щодо конфліктних ситуацій. Вирішення конфліктних ситуацій у ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про врегулювання конфліктів в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>). Між учасниками освітнього процесу здійснюється партнерська взаємодія, толерантність і повага до кожної особистості.

Політика щодо академічної доброчесності ґрунтується на засадах «Положення про академічну доброчесність в УДУ імені Михайла Драгоманова» (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>). Викладач ознайомлює здобувачів вищої освіти з правилами поведінки на заняттях, користуванням засобами електронного зв'язку, недопущенням академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування, акцентує увагу на заборону використання додаткових джерел інформації під час оцінювання знань, при використанні Інтернет-ресурсів зазначається використане джерело. Під час навчання учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності: етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання,

викладання та провадження наукової діяльності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливим освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей); пошуки інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності.

Умови для інклюзивного вивчення освітнього компонента: дана навчальна дисципліна може викладатися для людей з особливими освітніми потребами. Форми і методи інклюзивного навчання обираються з урахуванням індивідуальних потреб здобувача. Обов'язково поєднуються фронтальні, індивідуальні та групові ФОНД. Традиційні методи навчання поєднуються з інтерактивними і спеціальними (методи педагогічного супроводу та корекції, тощо).

VIII. Основні інформаційні ресурси

1. Бех І. Д. Виховання особистості : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / І. Д. Бех. К. : Либідь, 2008. 839 с.
 2. Виховання в школі / Упоряд. В.Варава, В.Зоц. К., 2003.
 3. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. 3-є вид., доопр. і допов. К. : Знання, 2008. 568 с.
 4. Волкова Н.П. Педагогіка. Навчальний посібник. К.: «Академвидав», 2012. 616 с.
 5. Зайченко І.В. Педагогіка: підручн. 3-тє вид., переробл. і доповн. К.: Ліра-К, 2016. 608 с.
 6. Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 навчальному році [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-organizaciyi-vihovnogo-procesu-v-zakladah-osviti-u-20222023-n-r>
 7. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді від 16.06.2015. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>
 8. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya>
 9. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
 10. Максимюк С.П. Педагогіка. К.: Кондор, 2009. 670 с.
 11. Максименко С.Д., Кондратенко Л.О. Навчальні та поведінкові проблеми учнів початкової школи : короткий психологічний довідник-порадник педагога. Харків. РАНОК Навчальна література. 2019. 48 с.
 12. Матвієнко О.В. Виховання молодших школярів: теорія і технологія. К., 2006.
 13. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник. К., 2012. 228 с.
 14. Мойсеюк Н.С. Педагогіка : Навч. посіб. 5-е вид., доп і перероб. К.: ВАТ "Білоцерківська книжкова фабрика", 2007. 656 с.
 15. Положенням про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти (Наказ МОН України № 434 від 6 вересня 2000 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00#Text>
 16. Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України (від 10.06.2022р. № 1/6267-22) [Електронний ресурс]. URL: <https://imzo.gov.ua/2022/06/13/lyst-mon-vid-10-06-2022-1-6267-22-prodeiyaki-pytannia-natsional-no-patriotychnoho-vykhovannia-v-zakladakh-osvityukrainy/5>
 17. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти : посіб. для вчителів і методистів початкового навчання. Київ: Богданова А.М., 2009. 226 с.
 18. Созонов В.П. Організація виховної роботи в класі. Х.: Ранок, 2007.
 19. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи і технології. Х.: Ранок, 2002.
 20. Сорока Г.І. Організація виховної роботи: планування, аналіз, методичне забезпечення. Х., 2006.
-

-
21. Сучасні форми роботи з батьками молодших школярів / упорядник І.Васильченко. К.: Шк. світ. 2013. 120 с.
 22. Технології виховання / упоряд. Н. Мурашко. К. : Шк. світ, 2011. 128 с.
 23. Трухін І.О., Шпак О.Т. Основи шкільного виховання: Навчальний посібник. Київ: „Центр навчальної літератури”, 2004. 368с.
 24. Фіцула М.М. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-тє видан. К., 2009. 560 с.
 25. Ярошук Л. Теорія та методика виховання: навч. посіб. Бердянськ, 2019. 400с.

***Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 5 від 6 лютого 2025 року***
